

дѣто трѣбва да говоримъ за причинитѣ, по които културата на ума не е тѣй нивелирана, както може да се желае, и материалнитѣ блага не сж тѣй справедливо разхвърлени, както едно обстрактно чувство за добро и право може да ни обязва. Това е другъ въпросъ. Той ще ни се наложи по характера на прѣдмета тамъ, където съ повече полза ще бжде третиранъ. Но нали е дума за двѣ лица, тѣй нераздѣлно стоещи едно до друго, че не можешъ да опишешъ живота на едното, безъ да кажешъ двѣ думи за битието на другото? Кой ще отрече, че въ прѣдаването на душевнитѣ качества, тѣхния темпераментъ и склонности къмъ необикновенитѣ придобития на „разума“, въ името на който Христо Ботйовъ ще обяви война на цѣлия старъ миръ, на неговия богъ и царъ, не се изчерпя и всичкото удовлетворение за личността, за рода, за нацията — изродена или запазена за човѣчеството — обезвѣрено и отново загледаше въ лицето на надеждата? Единъ животъ е една история; историята притежава най-голяма доказателна сила, когато въ страницитѣ ѝ сж отнесени фактитѣ. Тие факти иматъ единъ благоприятенъ езикъ за нашата хипотеза и ние, прѣди да пристъпимъ къмъ щастливото бждаше на синътъ, ще ги скицираме въ двѣ-три страници. Ако слѣдъ това се разнесе, като изъ едно гърло, общиятъ гласъ, че крушката пада близу до коренътъ, който ѝ е донесълъ първата храна, отговорността, ако може да става дума за отговорностъ — ще падне върху простата случайностъ отъ обстоятелства, по-силни всѣкога отъ съзнанието, и отъ отдѣлната воля.

— Казахме, че къмъ 45. година одескиятъ семинаристъ стѣпи на калоферския топракъ и започна да дѣйствува. Удивленията били общи: между малочислениятъ даскалски персоналъ, между общинската власть и въ цѣлото калоферско царство, се носилъ духъ на недоумѣние, на съмнѣние — и на страхъ. Но и духъ на